

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в III кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Харківської області** у III кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на постійні обстріли, респонденти очікують **обсяги виробництва товарів і послуг в Україні на поточному рівні та стримано оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **обсяги виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у II кварталі 2023 року – 18.4%) (графік 1). У цілому по Україні – 9.8%. Найоптимістичніше налаштовані респонденти підприємств інших видів економічної діяльності (баланс відповідей – 42.9%), водночас респонденти підприємств добувної промисловості, а також транспорту та зв'язку налаштовані найбільш песимістично (по «мінус» 33.3%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 15.0%, становить 52.2% (у попередньому кварталі – 59.2%), у цілому по Україні – 47.8%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 60.9% респондентів (у II кварталі 2023 року – 66.7%), у цілому по Україні – 72.4%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 4.1%). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 6.0% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 13.0% (у II кварталі 2023 року – 10.4%) (таблиця). Респонденти також очікують зростання обсягів реалізації на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 35.7% (у II кварталі 2023 року – 30.8%). У цілому по Україні баланси відповідей – 16.8% та 10.6% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на машини, обладнання та інвентар, так і на виконання будівельних робіт: баланси відповідей – «мінус» 17.8% та «мінус» 13.6% (у попередньому кварталі – 4.3% та 0.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 8.8% та «мінус» 2.2% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 19.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.3%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 7.0%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 89.1% і 50.0% відповідно (у попередньому кварталі – 79.6% і 44.9% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (100.0%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 55.6% і 30.4% відповідно (у попередньому кварталі – 52.1% і 32.7% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво – воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також брак обігових коштів (графік 5).

Респонденти очікують, що їх **потреби в позикових коштах** найближчим часом **зростуть** (графік 8). 28.3% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом залишаються жорсткими (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

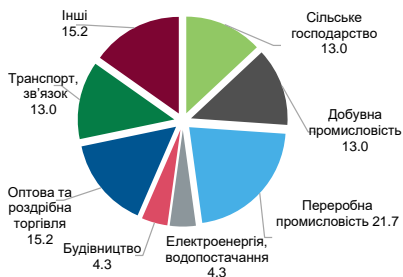
93.3% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 94.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

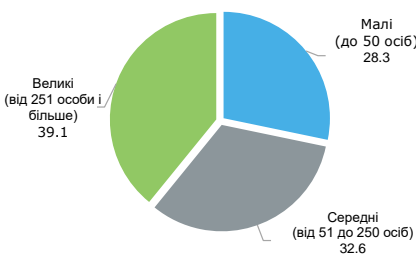
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 21.7% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 20.4%). У цілому по Україні – «мінус» 5.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і є вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 9.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.1%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 4.7% (у попередньому кварталі – 2.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

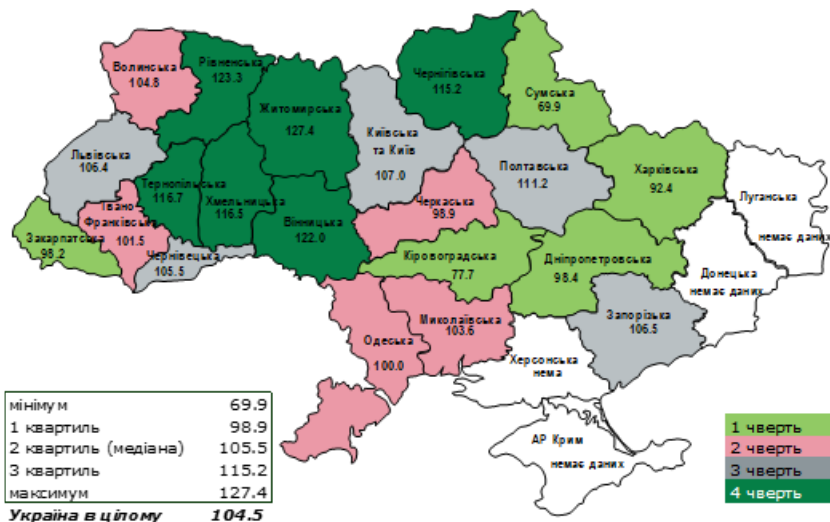

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 липня – 29 серпня 2023 року;
- опитано всього 46 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, торгівля, транспорт і зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середній ранжованій сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

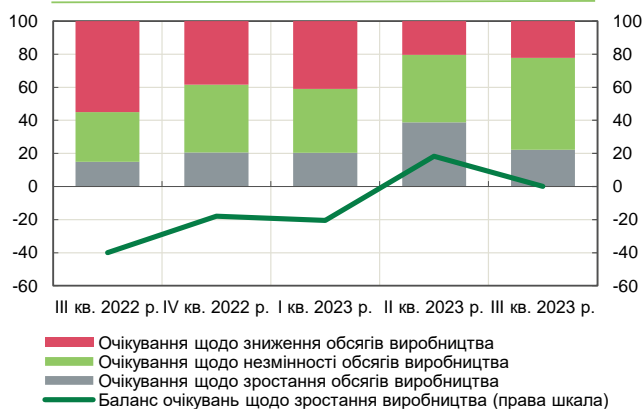
Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-26.2	7.7	-4.7	4.1	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-11.9	15.8	2.3	10.4	13.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-15.0	-30.6	-21.4	0.0	-13.6
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-9.8	-15.8	-11.4	4.3	-17.8
кількості працівників	-38.1	-33.3	-15.9	-16.3	-19.6

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

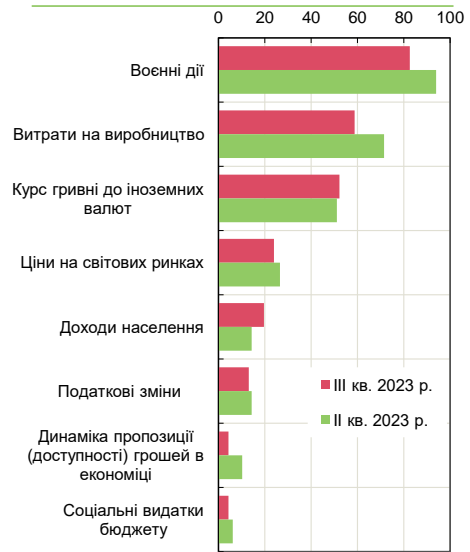
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

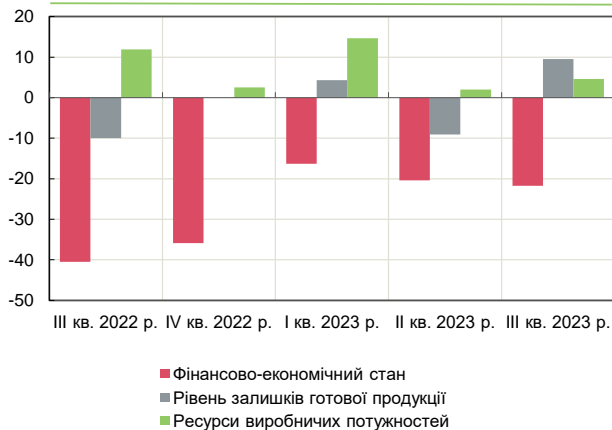
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

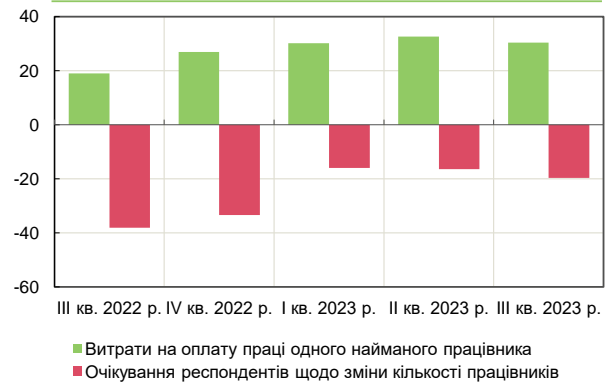
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

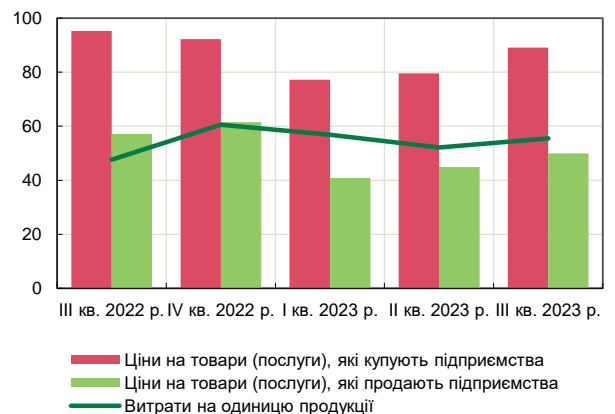
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

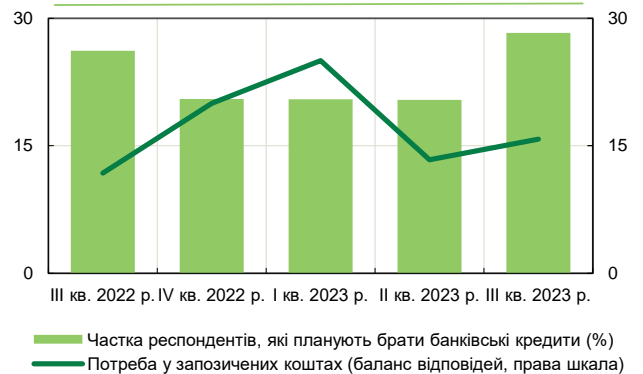
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

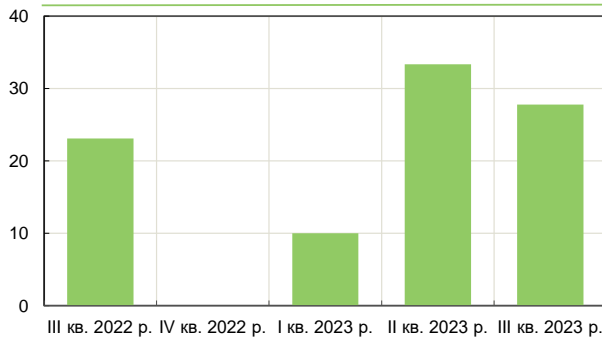
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

